

2. Концепція Державної цільової національно-культурної програми створення єдиної інформаційної бібліотечної системи «Бібліотека – XXI» / Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 грудня 2009 р. № 1579-р // Офіційний вісник України. – 2009. - № 101. – С. 216-218.

3. Майстрович Т.В. Электронное документное пространство: взаимодействие библиотек, университетов, архивов и музеев / Т.В. Майстрович, А.В. Чугунов // Материалы конференции EVA 2004. — [Электронный ресурс]. — Режим доступа: www.rsl.ru

УДК 001.891.3

Шемаєв Олександр Олександрович,

Юрист ПП «Юридична консультація»

Пошт. адреса: пр. Л-Свободи 46, м. Харків, 61204, Україна

Конт. тел.: 337-31-10

КЛАСИФІКАЦІЯ ДЖЕРЕЛ ДОСЛІДЖЕННЯ НАУКОВОЇ СПАДЩИНИ ВЧЕНИХ

Науковий доробок вчених наукових установ і вищих навчальних закладів має надзвичайно важливе значення для розвитку вітчизняної науки та освіти. Саме в науково-освітніх закладах карбувалися кадри, закладалися і розвивалися теоретико-методологічні засади української наукової думки, яка загалом еволюціонувала паралельно і в тісному взаємозв'язку з розвитком світових науково-освітніх тенденцій. Тому актуальним є дослідження наукової творчості окремих вчених, становлення і розвитку наукових шкіл.

Не можна не звернути увагу на те, що в сучасних умовах відбувається створення нових та дослідження історичних наукових шкіл. Це пов'язано з розвитком науки, її інтеграцією та диференціацією, появою визнаних вчених, які започаткували доктринальні підходи до вирішення проблем, зокрема пов'язаних з утвердженням верховенства права, реалізацією функцій влади, забезпеченням конституційних і галузевих прав і свобод людини і громадянина, попередженням системи сучасних викликів і ризиків у політичній, економічній, екологічній, науково-технічній та інших сферах тощо. При цьому особливу роль відіграють спільні публікації, посилення, лекторії, спецсемінари, практикуми, обмін інформацією щодо пошуку, відбору, використання принципів та методів проведення наукових досліджень, мобільність членів наукового творчого колективу з метою обміну досвідом, стажування за кордоном, участь в національних та міжнародних дослідницьких проектах.

В процесі аналізу спадщини вчених вводяться до наукового обігу численні архівні матеріали, фотодокументи, неопубліковані історіографічні джерела, які були невідомі широкому колу науковців та освітян; уточнюється та удосконалюється бібліографія видатних вчених, розкриваються здобутки в електронних масивах бібліотечних установ. Одночасно слід відмітити, що кожен вчений формує свої комунікаційні стратегії в залежності від наявного

комплексу різних каналів, засобів, форм, інструментів комунікаційної взаємодії. Комунікаційні стратегії залежать від логіки дослідницької практики, співвідносяться з цілями та позиціонуванням в когнітивному просторі науки.

Системний підхід до вивчення спадщини провідних вчених потребує аналізу документів, літературних, архівних джерел науково-освітніх установ, особових архівних фондів, біографічних документів, публікацій вчених, матеріалів їх наукової та освітньої діяльності. Весь комплекс джерел дослідження класифікують за наступними групами:

- Біографічні матеріали – джерела, що розкривають біографію вчених. До них відносять автобіографію, послужні списки, документи про захист магістерських, кандидатських та докторських дисертацій, особі справи, звіти про відрядження та стажування в провідних навчальних закладах.

- Документи службової та громадської діяльності – матеріали, що висвітлюють службову та суспільно-громадську діяльність вчених, їх участь в організації та проведенні з'їздів, конференцій, товариств, співпрацю з колегами з інших установ, нагородження їх орденами і медалями, обрання на державні і громадські посади тощо.

- Наукові, педагогічні та творчі матеріали – це, в першу чергу, рукописи опублікованих та неопублікованих праць вчених, підготовчі матеріали до окремих лекцій та курсів, початкові програми, рецензії на студентські та інші роботи.

- Опубліковані праці – монографії, статті, підручники, навчальні посібники, рецензії на опубліковані роботи своїх колег.

- Щоденники – особисті матеріали, які сприяють поглибленому вивченню особистості конкретного вченого, характеру його думок в різні моменти творчої діяльності, функціонування інститутів, суспільно-політичного та культурного життя країни.

- Епістолярна спадщина – листування вчених з провідними науковими установами, видатними українськими, російськими та зарубіжними вченими.

Зазначені групи джерел дозволяють встановити стосунки вчених з науковим світом, з'ясувати їх зв'язки, вклад в науково-освітню діяльність, розширити уяву про конкретні обставини розвитку науки та освіти в певні історичні періоди та репрезентувати їх здобутки в новому електронному середовищі. Безумовно, не підлягає сумніву, що репрезентація наукової спадщини провідних вчених в інформаційних електронних ресурсах сприятиме відображенню рівня розвитку наукової культури нації та збереженню культурної спадщини.